

Παραβατικότητα των Ανηλίκων

Ως «παραβατικότητα ανηλίκων» μπορεί να οριστεί η συμμετοχή σε έκνομες συμπεριφορές ή δραστηριότητες ατόμων που δεν έχουν ακόμα ενηλικιωθεί σύμφωνα με το δίκαιο της οικείας έννομης τάξης. Η διάρκεια της ανηλικότητας γνωρίζει αποκλίσεις από χώρα σε χώρα, λόγω των διαφορετικών αντιλήψεων που επικρατούν για τον αναγκαίο χρόνο πλήρους ψυχοσωματικής και διανοητικής ανάπτυξης του ανθρώπου. Στη χώρα μας εκτείνεται μέχρι τα 18 έτη ενός προσώπου.

Διαχρονικά, στην παραβατικότητα ανηλίκων, εφηβικής κατά κύριο λόγο ηλικίας, περιλαμβάνονται τρεις μεγάλες κατηγορίες αδικημάτων που είναι οι εξής:

- Σωματικές βλάβες.
- Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας (κυρίως κλοπές).
- Παραβάσεις ειδικών ποινικών νόμων.

Πιο συγκεκριμένα, οι υποθέσεις που απασχολούν τα Δικαστήρια Ανηλίκων, στη χώρα μας, μπορούμε να πούμε ότι χωρίζονται σχηματικά σε πλημμεληματικές και κακούργηματικές πράξεις, οι οποίες προβλέπονται στον Ποινικό Κώδικα ή σε Ειδικούς Ποινικούς Νόμους. Την πρώτη θέση ανάμεσα στα αδικήματα που διαπράττουν οι ανήλικοι κατέχουν οι κλοπές και οι παραβάσεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, ενώ ακολουθούν οι σωματικές βλάβες, οι παραβάσεις της νομοθεσίας περί ναρκωτικών (πλημμεληματικού χαρακτήρα), καθώς και της νομοθεσίας περί αλλοδαπών. Έπονται οι ληστείες, οι βιασμοί και οι ανθρωποκτονίες από πρόθεση, στις οποίες εντοπίζεται πολύ μικρή συμμετοχή ανηλίκων.

Αίτια

Αρκετοί παράγοντες επικινδυνότητας, οι οποίοι μπορεί να οδηγήσουν σε προβλήματα διαγωγής και μη αποδεκτές συμπεριφορές των παιδιών, προέρχονται από το οικογενειακό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, γονείς που εμφανίζουν έντονο άγχος δημιουργούν κλίμα υπερέντασης και συγκρουσιακό περιβάλλον στην οικογένεια. Γονείς με αυταρχική συμπεριφορά διαταράσσουν τη σχέση με τα παιδιά τους, ενώ η αμέλεια των γονέων, η ανευθυνότητα και, σε ακραίες περιπτώσεις η κακοποίηση, καταστρέφουν τις σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας. Παιδιά που εμφανίζουν αντικοινωνική συμπεριφορά συχνά προέρχονται από οικογένειες που κάποιο από τα μέλη της παρουσιάζει παραβατική συμπεριφορά. Επομένως, ένα περιβάλλον βίαιο αδιαμφισβήτητα επηρεάζει την ψυχοσύνθεση του παιδιού και δεν βοηθά στην υγιή ανάπτυξή του. Αρκετές φορές λοιπόν, οι νέοι βρίσκουν καταφύγιο στις συμμορίες έχοντας την ανάγκη να αντικαταστήσουν την οικογένειά τους, διότι εκεί θεωρούν ότι τους παρέχεται αποδοχή, κάλυψη συναισθηματική και οικονομική. Είναι λοιπόν πιθανό, ένας νέος να εμφανίσει επιθετική συμπεριφορά και να ενταχθεί σε παραβατικές ομάδες εξαιτίας του ακατάλληλου οικογενειακού περιβάλλοντος. Εκτός από το οικογενειακό περιβάλλον, το σχολικό πλαίσιο φαίνεται να επιδρά στην συμπεριφορά των παιδιών και συγκεκριμένα, οι χαλαροί δεσμοί που αναπτύσσουν οι

μαθητές με το σχολείο, οι αστοχίες του εκπαιδευτικού συστήματος και ο τρόπος αντιμετώπισης των παιδιών, που παρουσιάζουν συναισθηματικές αστάθειες, συχνά οδηγούν τους μαθητές στην εμφάνιση αντιδραστικής και αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Η αλληλεπίδραση των παιδιών στο σχολείο με συνομηλίκους που εμφανίζουν παρεκκλίνουσα συμπεριφορά δύναται επίσης να ενδυναμώσει προβληματικές συμπεριφορές του παιδιού. Επιπροσθέτως, οι κοινωνικοί παράγοντες διαδραματίζουν και αυτοί ενεργό ρόλο στην πιθανή εκδήλωση παραβατικών συμπεριφορών των ανηλίκων. Παθογένειες της κοινωνίας, όπως είναι η οικονομική κρίση, η περιθωριοποίηση των αδύναμων ατόμων, η αίσθηση ότι η κοινωνία είναι ένα εχθρικό και μη υποστηρικτικό περιβάλλον σε συνδυασμό με την έλλειψη ισχυρών δεσμών και επικοινωνίας ανάμεσα στην οικογένεια δημιουργεί ένα πρόσφορο έδαφος, ώστε το παιδί να οδηγηθεί στην απομόνωση και να αναζητήσει αλλού υποστήριξη και επιβράβευση. Φυσικά, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε την αρνητική επιρροή των μέσων μαζικής ενημέρωσης, τα οποία δημιουργώντας αρνητικά πρότυπα και προβάλλοντας ένα συγκεκριμένο τρόπο ζωής προκαλούν και υποκινούν τους νέους. Οι νέοι ως πιο ευάλωτα, ανασφαλή άτομα και συναισθηματικά ασταθή, ουσιαστικά υποκινούνται και ασυνείδητα μπορεί να εκδηλώσουν μη αποδεκτές συμπεριφορές, ώστε να νιώσουν συναισθηματική κάλυψη. Αποτελέσματα ερευνών (Vasquez & Zimmerman, 2014) δείχνουν ότι και στο στενότερο κοινωνικό περιβάλλον υπάρχουν επιδράσεις στους νέους. Η ποιότητα της φιλίας και ο χρόνος που δαπανούν τα άτομα με το φιλικό τους περιβάλλον μπορεί να επιδράσει στην υιοθέτηση παραβατικών συμπεριφορών. Μάλιστα η παραβατική συμπεριφορά εμφανίζεται να είναι ανάλογη με τον χρόνο αλληλεπίδρασης με τους φίλους. Πιο συγκεκριμένα, ο χρόνος που μπορεί να ξοδεύουν τα μέλη μιας παρέας σε δραστηριότητες, που δεν έχουν συγκεκριμένη δομή και δεν ακολουθούν συγκεκριμένους κανόνες, συμβάλλουν στην εμφάνιση παραβατικών συμπεριφορών ιδιαίτερα εάν η ποιότητα της φιλίας είναι χαμηλού επιπέδου.

Τρόποι Πρόληψης

Οι ανήλικοι αποτελούν κατηγορία πληθυσμού με ιδιαιτερότητες ως προς την ψυχοσύνθεση και την ταυτότητά τους όπως επίσης και ως προς τη νομική ικανότητά τους σε σχέση με τους ενήλικες. Έτσι διαμορφώνεται ένα πλαίσιο αποδεκτών και μη αποδεκτών συμπεριφορών που συνιστά και το μέτρο της κανονικότητας του ανήλικου, όπως αυτή γίνεται αντιληπτή από τους ενήλικες και το σύστημα θεσμών της κοινωνίας. Οι φορείς επίσημου κοινωνικού ελέγχου είναι το Υπουργείο Δικαιοσύνης- Διεύθυνση πρόληψης εγκληματικότητας και σωφρονιστικής αγωγής ανηλίκων, οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων, ο Εισαγγελέας-Δικαστής Ανηλίκων η Αστυνομία, η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων, τα Ιδρύματα Αγωγής και το Ιατρικό Μοντέλο Αντιμετώπισης. Ανάμεσα στις νέες μεθόδους αντιμετώπισης της παραβατικότητας των ανηλίκων βρίσκονται τα προγράμματα τροποποίησης της συμπεριφοράς (έλεγχος DNA, σωματικές ποινές, ηλεκτρονική παρακολούθηση), η ιδιωτικοποίηση του κοινωνικού ελέγχου και τα προγράμματα περιστασιακής

πρόληψης, τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης, τα προγράμματα ειδικής πολιτικής προστασίας της νεότητας και τα προγράμματα αντιμετώπισης στην τοπική κοινότητα.

Πηγές:

<https://www.talcmag.gr/hot/paravatikotita-anilikon/>

https://ekpaideushdixwsoria.com/wp-content/uploads/2022/05/%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%9C%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%95%CE%A3-%CE%91%CE%9D%CE%97%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D.pdf?_gl=1*do7I7i*_ga*_MzE1ODY3Nzk3LjE2Nzk3NjMwODU.*_up*_MQ..

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1_%CE%B1%CE%BD%CE%B7%CE%BB%CE%AF%CE%BA%CF%89%CE%BD

Μάθημα: Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Καθηγήτρια: κα Τσαντήλα

Νεφέλη Κασιούμη